

elsa

The European Law Students' Association
POLAND

25^{LAT}
Badanie Studenci Prawa
W P O L S C E

R A P O R T

Badanie Studenci Prawa w Polsce

Edycja 2024

Szanowni Państwo,

Już od 25 lat Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poland bada jakość kształcenia oraz warunki rynku pracy branży prawniczej w Polsce. Nasze działania mają na celu stworzenie "impactu" i ukazanie, z jakimi wyzwaniami mierzą się studenci prawa oraz czego oczekują od swoich przyszłych pracodawców. To jedno z największych branżowych i niezależnych badań rynku prawniczego oraz poziomu edukacji prawniczej w Polsce.

W raporcie dostępne są informacje dotyczące zarówno samych uniwersytetów, jak i firm z branży prawniczej oraz konsultingowej. Ponad 800 ankietowanych osób odpowiedziało, czego oczekuje od praktyk i pracy oraz swoich uczelni.

Tegoroczny raport po raz kolejny ukazuje aktualny stan edukacji prawniczej w Polsce, a także perspektywy i wyzwania, przed którymi stają studenci prawa i młodzi prawnicy.

Zespół ELSA Poland

Organizatorzy:

Patronat Honorowy:

Patronat medialny:

**PraktykiPrawnicze.pl niezmiennie
jednym z **najpopularniejszych**
portali ofert Pracy i Praktyk
prawniczych!***

**Rekrutuj talenty do swojego
zespołu już teraz!**

Spis treści

- 6 Próba badawcza
- 11 Oceń swój wydział
- 15 Edukacja i zawody prawnicze
- 19 Praktyki i praca
- 25 Środowisko pracy
- 28 Kancelarie prawne i firmy konsultingowe
- 37 Znajomość projektów ELSA Poland

Próba badawcza

Badanie objęło swoim zasięgiem studentów na różnych etapach studiowania z wielu uczelni w całej Polsce, zarówno placówek publicznych, jak i prywatnych.

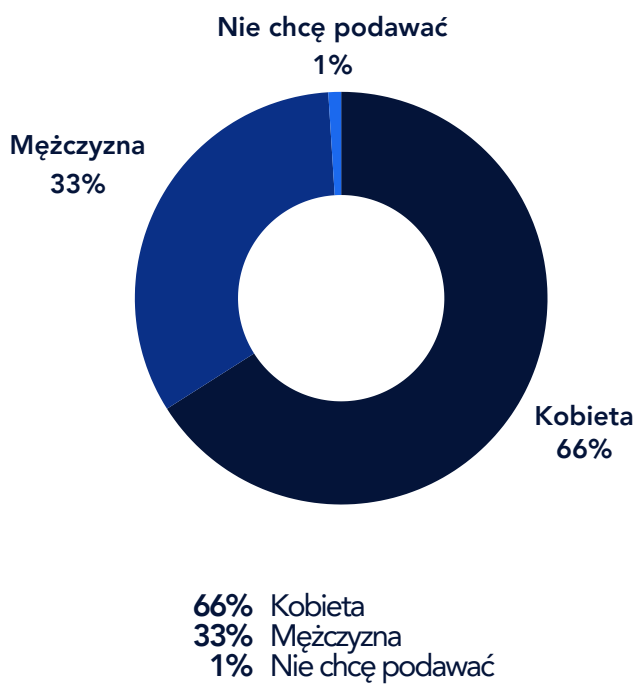
Wykorzystaliśmy przede wszystkim metody ilościowe, gromadząc dane za pośrednictwem rozbudowanej ankiety, skupiając się na mierzeniu częstotliwości i zależności występujących zjawisk.

Tegoroczna próba badawcza liczy 860 osób, z czego najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku od 20. do 22. roku życia, studiujące stacjonarnie.

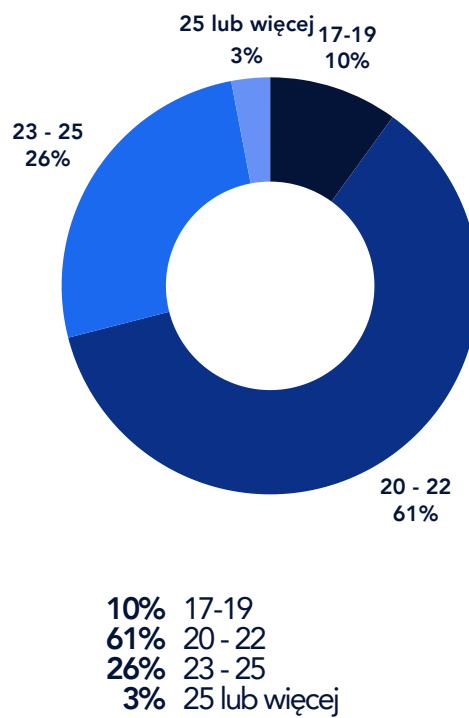

Próba badawcza

Płeć

Wiek

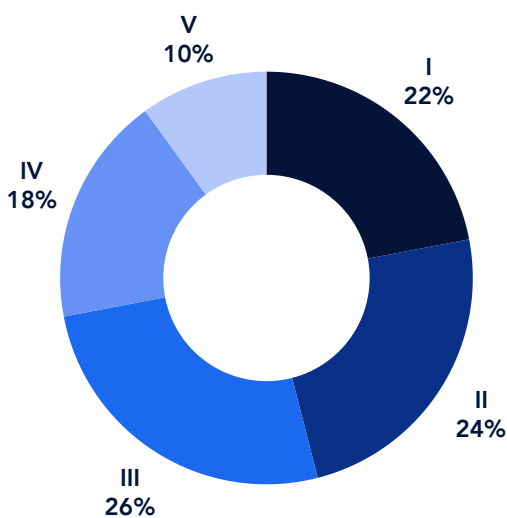
Liczba ankietowanych

860

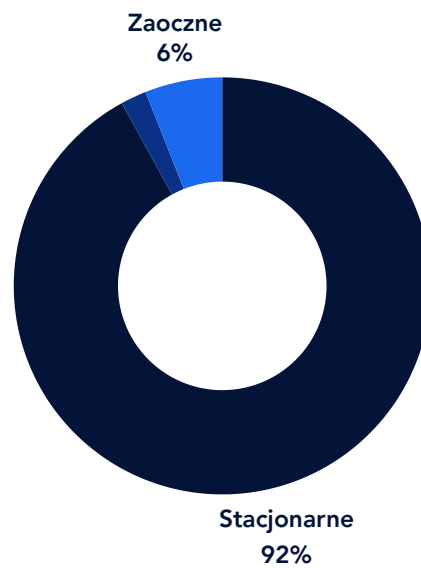
Próba badawcza

Rok studiów

22,00% I
24,00% II
26,00% III
18,00% IV
10,00% V

Tryb studiów

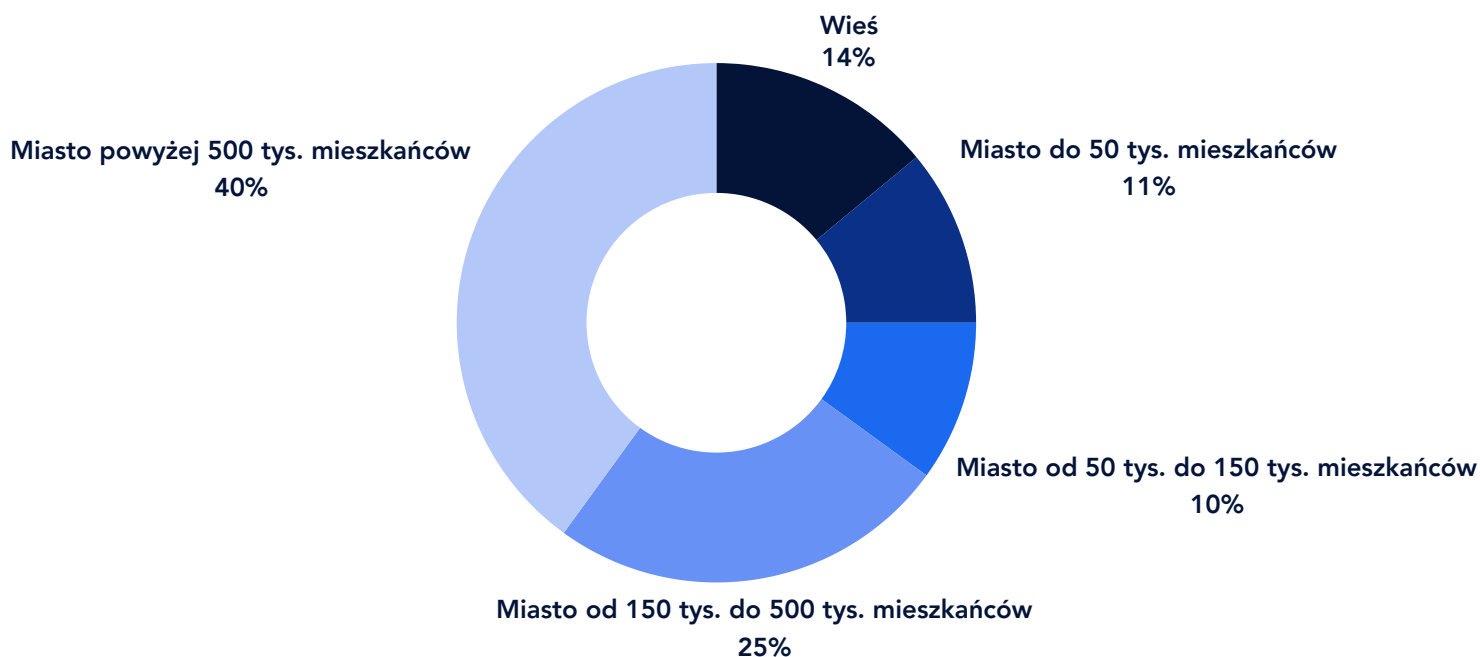

92,00% Stacjonarne
2,00% Wieczorowe
6,00% Zaoczne

Miejsce zamieszkania

Próba badawcza

40%

Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców

25%

Miasto od 150 tys.
do 500 tys. mieszkańców

14%

Wieś

11%

Miasto do
50 tys. mieszkańców

10%

Miasto od 50 tys.
do 150 tys.
mieszkańców

Uczelnie biorące udział w badaniu

Kolejność alfabetyczna

2,00%	Akademia Leona Koźmińskiego
1,00%	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
0,00%	Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
1,00%	SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie
0,00%	SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny Wydział Zamiejscowy w Poznaniu
0,00%	SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu
1,00%	Uczelnia Łazarskiego w Warszawie
2,00%	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
7,00%	Uniwersytet Gdański
0,00%	Uniwersytet Humanistyczno - Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
3,00%	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
7,00%	Uniwersytet Jagielloński
2,00%	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
2,00%	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
0,00%	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
6,00%	Uniwersytet Łódzki
9,00%	Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie
6,00%	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
2,00%	Uniwersytet Opolski
4,00%	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
0,00%	Uniwersytet Pomorski w Słupsku
2,00%	Uniwersytet Rzeszowski
9,00%	Uniwersytet Szczeciński
8,00%	Uniwersytet Śląski
2,00%	Uniwersytet w Białymstoku
6,00%	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
10,00%	Uniwersytet Warszawski
7,00%	Uniwersytet Wrocławski
0,00%	Uniwersytet Zielonogórski
0,00%	Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku
3,00%	Inny

Oceń swój wydział

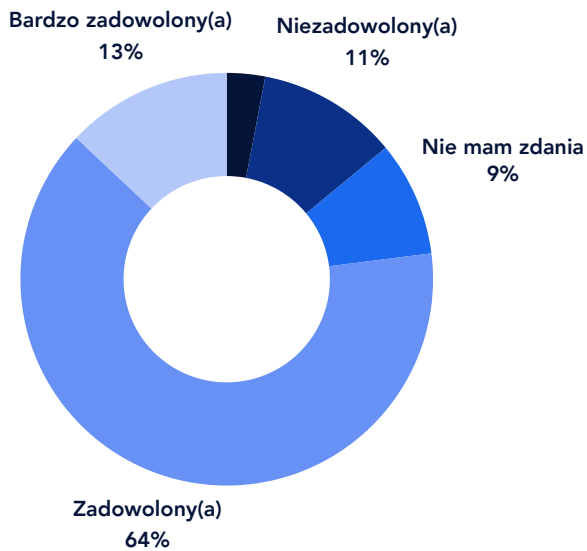
Ta kategoria pozwala na zrozumienie, jak studenci postrzegają jakość kształcenia, warunki studiowania oraz inne aspekty związane z ich wydziałem. Opinie zebrane w tej części pozwalają identyfikować mocne i słabe strony wydziałów prawa w Polsce.

Zapytaliśmy zarówno o dostęp do narzędzi kształcenia i kół naukowych, jak i różnorodność zajęć oraz sposób zapisu na nie.

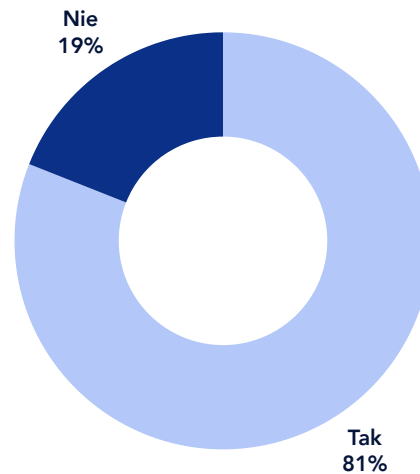
Oceń swój wydział

Czy jesteś zadowolony(a) z jakości kształcenia na Twoim wydziale?

3,00% Bardzo niezadowolony(a)
11,00% Niezadowolony(a)
9,00% Nie mam zdania
64,00% Zadowolony(a)
13,00% Bardzo zadowolony(a)

Czy poleciał(a)byś studiowanie prawa na Twoim wydziale innym?

81,00% Tak
19,00% Nie

Oceń swój wydział

Oceń zaplecze uniwersyteckie na swoim wydziale.

- 3,43 Dostęp do doradztwa zawodowego (biura karier)
- 4,29 Dostęp do zasobów bibliotecznych
- 3,81 Dostęp i jakość materiałów dydaktycznych (e-learning, materiały z zajęć)
- 4,12 Dostępność pracowników naukowych (dyżury, konsultacje)
- 4,29 Możliwość rozwijania zainteresowań naukowych (koła naukowe, konferencje)
- 4,35 Możliwość działania w organizacjach lub samorządach studenckich
- 3,56 Możliwość uczestnictwa w wolontariatach
- 3,16 Dostosowanie harmonogramu zajęć według własnych preferencji
- 2,98 Kontakt z potencjalnymi praktykodawcami/pracodawcami (firmy, kancelarie)
- 3,33 Różnorodność oferty zajęć
- 2,96 Sposób zapisów na przedmioty i egzaminy

Wnioski:

✓ DOBRZE OCENIANE

⊘ ŚREDNIO/ŹLE OCENIANE

Dostęp do zasobów bibliotecznych

Dostępność pracowników

Możliwość działania w kołach/organizacjach studenckich

Dostosowanie harmonogramu zajęć do własnych preferencji

Możliwość udziału w wolontariatach

Kontakt z potencjalnymi praktykodawcami/pracodawcami

Sposób zapisów na przedmioty/egzaminy

Umiejętności, kompetencje i ich rozwój na uczelniach

Umiejętności/kompetencje przydatne w zawodzie prawnika wg ankietowanych.

4,38	Autoprezentacja
4,65	Myślenie analityczne (umiejętność rozkładania problemu na części pierwsze i szukania związków)
4,61	Myślenie syntetyczne (umiejętność złożenia problemu w całość i poprawnego wnioskowania)
4,10	Negocjacje
4,28	Pisanie pism procesowych
3,52	Praca zespołowa
4,10	Przemawianie publiczne
4,53	Skuteczne komunikowanie się
3,95	Umiejętności erystyczne
4,05	Umiejętność rozwiązywania konfliktów
3,61	Zdolność zarządzania (kierowania działaniami innych)
4,51	Znajomość aktualnych regulacji prawnych
3,48	Znajomość terminów prawniczych w językach obcych

Oceń, czy wymienione umiejętności/kompetencje są rozwijane w czasie trwania Twoich studiów na wydziale prawa.

3,00	Autoprezentacja
3,61	Myślenie analityczne (umiejętność rozkładania problemu na części pierwsze i szukania związków)
3,60	Myślenie syntetyczne (umiejętność złożenia problemu w całość i poprawnego wnioskowania)
2,51	Negocjacje
2,80	Pisanie pism procesowych
3,25	Praca zespołowa
3,03	Przemawianie publiczne
3,10	Skuteczne komunikowanie się
2,81	Umiejętności erystyczne
2,60	Umiejętność rozwiązywania konfliktów
2,54	Zdolność zarządzania (kierowania działaniami innych)
4,38	Znajomość aktualnych regulacji prawnych
3,56	Znajomość terminów prawniczych w językach obcych

Edukacja i zawody prawnicze

W tej kategorii zbadaliśmy związki pomiędzy edukacją prawniczą a późniejszymi wyborami ścieżek kariery zawodowej. Jakie ścieżki kariery zawodowej są preferowane przez studentów prawa? Czy są to tradycyjne zawody prawnicze, takie jak adwokat, radca prawny, sędzia, prokurator czy może inne, mniej popularne ścieżki?

W jakich dziedzinach prawa chcesz się specjalizować?

Kolejność alfabetyczna

1,00%	Etyka prawnicza
5,00%	Prawo administracyjne
3,00%	Postępowanie administracyjne
10,00%	Prawo autorskie
8,00%	Prawo bankowe i rynków kapitałowych
0,00%	Prawo budowlane
31,00%	Prawo cywilne
11,00%	Postępowanie cywilne
12,00%	Prawa człowieka
30,00%	Prawo karne
17,00%	Postępowanie karne
5,00%	Prawo energetyczne
19,00%	Prawo gospodarcze i handlowe
4,00%	Prawo konkurencji
5,00%	Prawo konstytucyjne
9,00%	Prawo medyczne i farmaceutyczne
8,00%	Prawo międzynarodowe publiczne
3,00%	Prawo międzynarodowe prywatne
1,00%	Prawo kosmiczne i telekomunikacyjne
10,00%	Prawo nowych technologii
6,00%	Prawo obrotu nieruchomościami
3,00%	Prawo ochrony danych osobowych
3,00%	Prawo ochrony konsumentów
2,00%	Prawo ochrony środowiska
9,00%	Prawo podatkowe
1,00%	Prawo porównawcze
7,00%	Prawo pracy i ubezpieczeń
3,00%	Prawo sportowe
6,00%	Prawo Unii Europejskiej
2,00%	Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne
8,00%	Prawo własności intelektualnej
1,00%	Prawo wyznaniowe
2,00%	Prawo zamówień publicznych
6,00%	Mediacje i negocjacje
3,00%	Arbitraż
7,00%	Nie zdecydowałem/zdecydowałam
1,00%	Nie zamierzam pracować w zawodzie prawniczym
3,00%	Inne

TOP 3

31%

Prawo cywilne

30%

Prawo karne

19%

Prawo
gospodarcze
i handlowe

Co zamierzasz robić w ciągu kilku lat po ukończeniu studiów prawniczych?

Kolejność od najpopularniejszej opcji

42%

Aplikacja adwokacka

33%

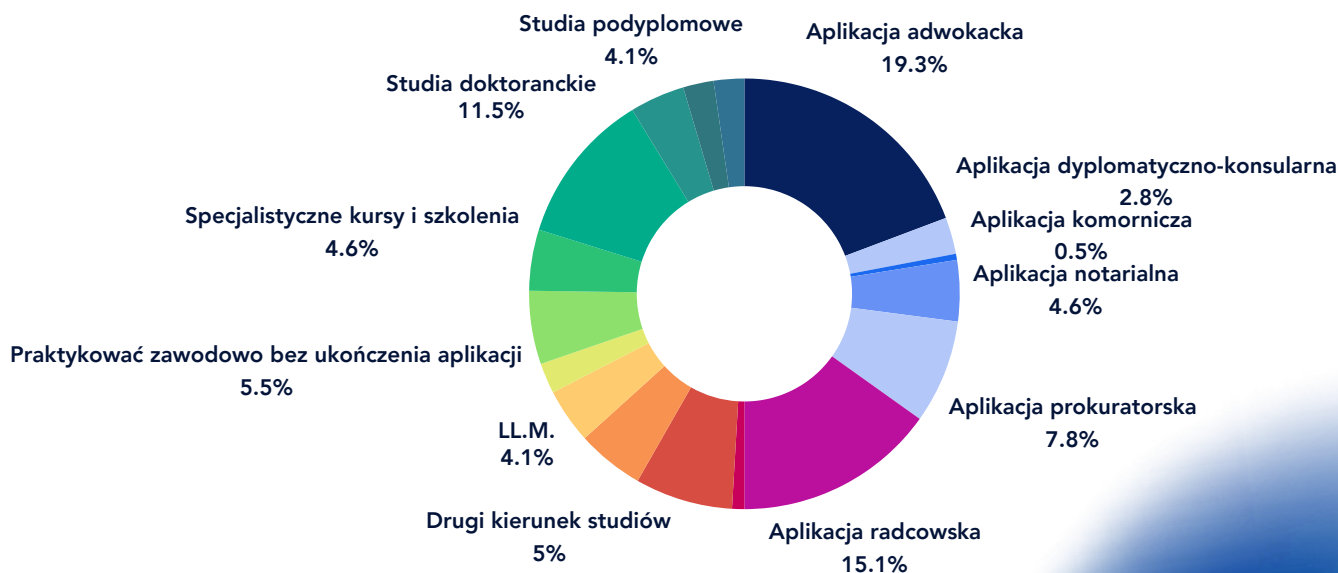
Aplikacja radcowska

25%

Studia doktoranckie

17%	Aplikacja prokuratorska
16%	Aplikacja sędziowska
12%	Praktyka zawodowa bez aplikacji
10%	Specjalistyczne kursy i szkolenia
9%	LL.M.
9%	Studia podyplomowe
6%	Aplikacja dyplomatyczno-konsularna
5%	Marketing prawniczy
5%	Studia za granicą
5%	Inne
2%	Aplikacja rzecznikowska

Ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną opcję. Dane wyrażone na wykresie uśrednione do pełnych 100%

Który z wymienionych zawodów prawniczych chciał(a)byś wykonywać w przyszłości?

Kolejność od najpopularniejszej opcji

29%	Adwokat
20%	Radca prawny
11%	Prokurator
11%	Sędzia
5%	Notariusz
4%	Służba dyplomatyczna
3%	Urzędnik unijny
3%	Pracownik naukowy
3%	Pracownik działu prawnego
2%	Doradca podatkowy
2%	Nie zamierzam wykonywać
2%	Inny
1%	Urzędnik państwowy
1%	Mediator
1%	Prawnik bez aplikacji
1%	Pracownik organów ścigania
0%	Komornik
0%	Urzędnik sektora publicznego
0%	Asystent sędziego

TOP 3

29%

Adwokat

20%

Radca prawny

11%

Sędzia

Praktyki i praca

Ta kategoria skupia się na doświadczeniach studentów prawa związanych z praktykami zawodowymi oraz pierwszymi krokami na rynku pracy. Zbadaliśmy, z jakich źródeł studenci korzystają celem znalezienia praktyk, kiedy podejmują się ich po raz pierwszy. Najważniejszym pytaniem pozostaje kwestia wynagrodzenia i jego wysokości.

Praktyki i praca

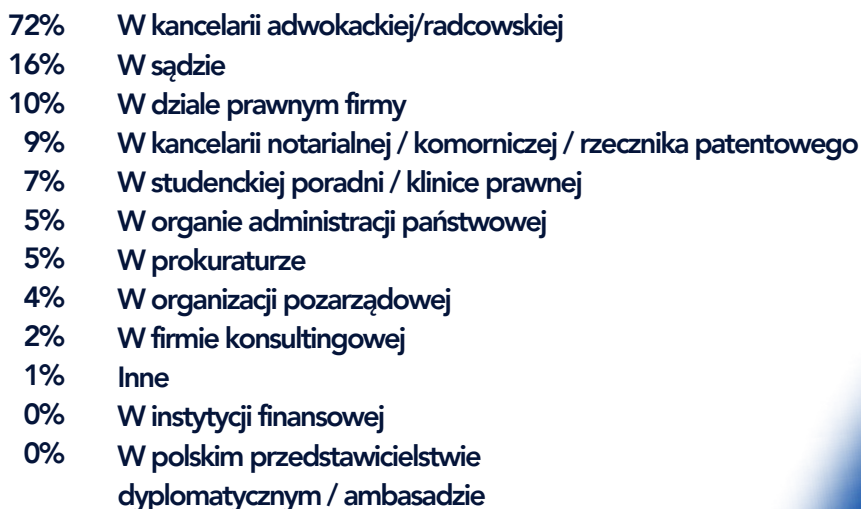
Z jakich źródeł najczęściej dowiadujesz się o ofertach praktyk lub pracy?

Kolejność od najpopularniejszej opcji

Gdzie odbywałeś(aś) praktykę na stanowisku o charakterze związanym ze studiami prawniczymi w trakcie studiów?

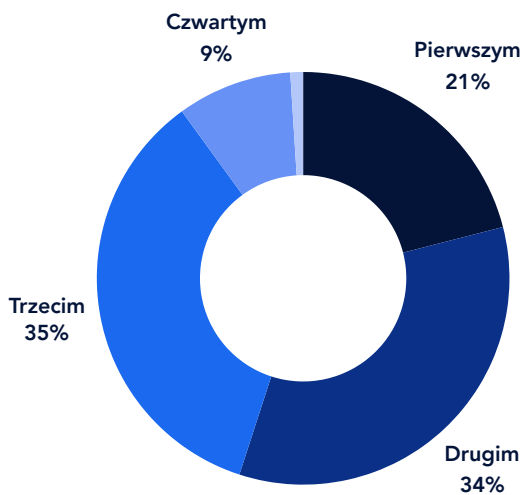
Kolejność od najpopularniejszej opcji

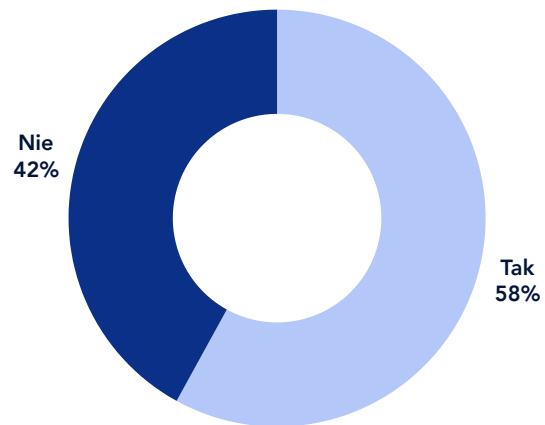
Praktyki i praca

Na którym roku odbyłeś(aś) pierwszą praktykę zawodową?

21,00% Pierwszym
34,00% Drugim
35,00% Trzecim
9,00% Czwartym
1,00% Piątym

Czy zdarzyło Ci się odbywać bezpłatną praktykę?

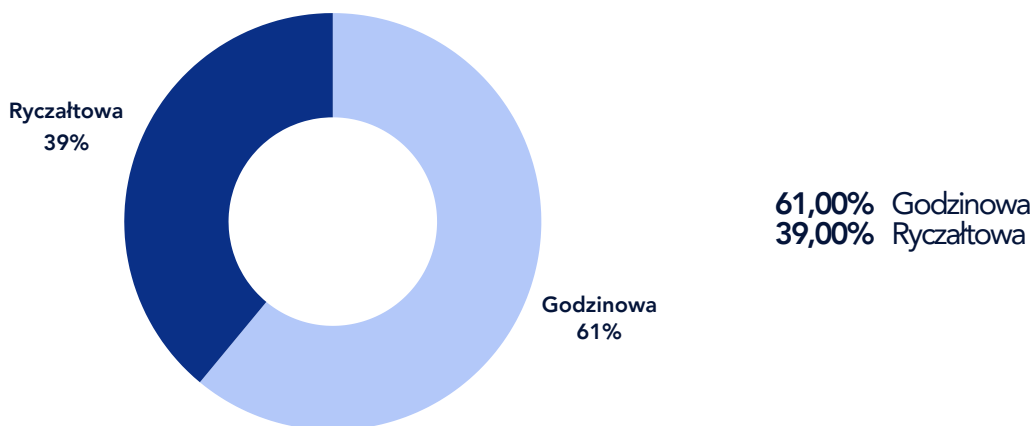

58,00% Tak
42,00% Nie

Wynagrodzenie

Jaka forma wynagrodzenia obowiązywała Cię w czasie odbywania praktyk?

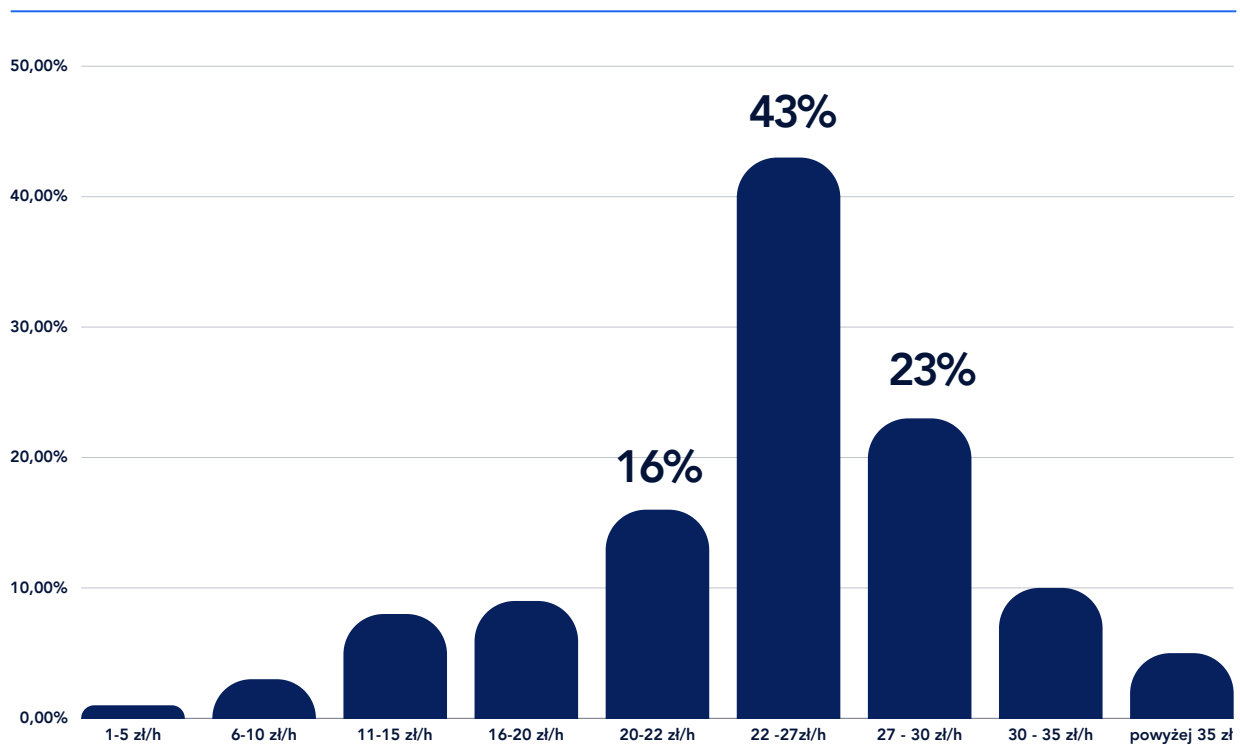
Na podstawie jakiej umowy odbywałeś(aś) praktykę?

47,00%	Umowy zlecenia/ świadczenia usług
25,00%	Bez umowy oraz wynagrodzenia
17,00%	Umowy o nieodpłatną praktykę absolwencką
9,00%	Bez umowy, ale z wynagrodzeniem
6,00%	Umowy wolontariackiej bez wynagrodzenia
4,00%	Umowy o pracę
2,00%	Umowy o dzieło

Wynagrodzenie

Jakie wynagrodzenie otrzymywałeś(aś) za praktykę?
wg. stawki godzinowej

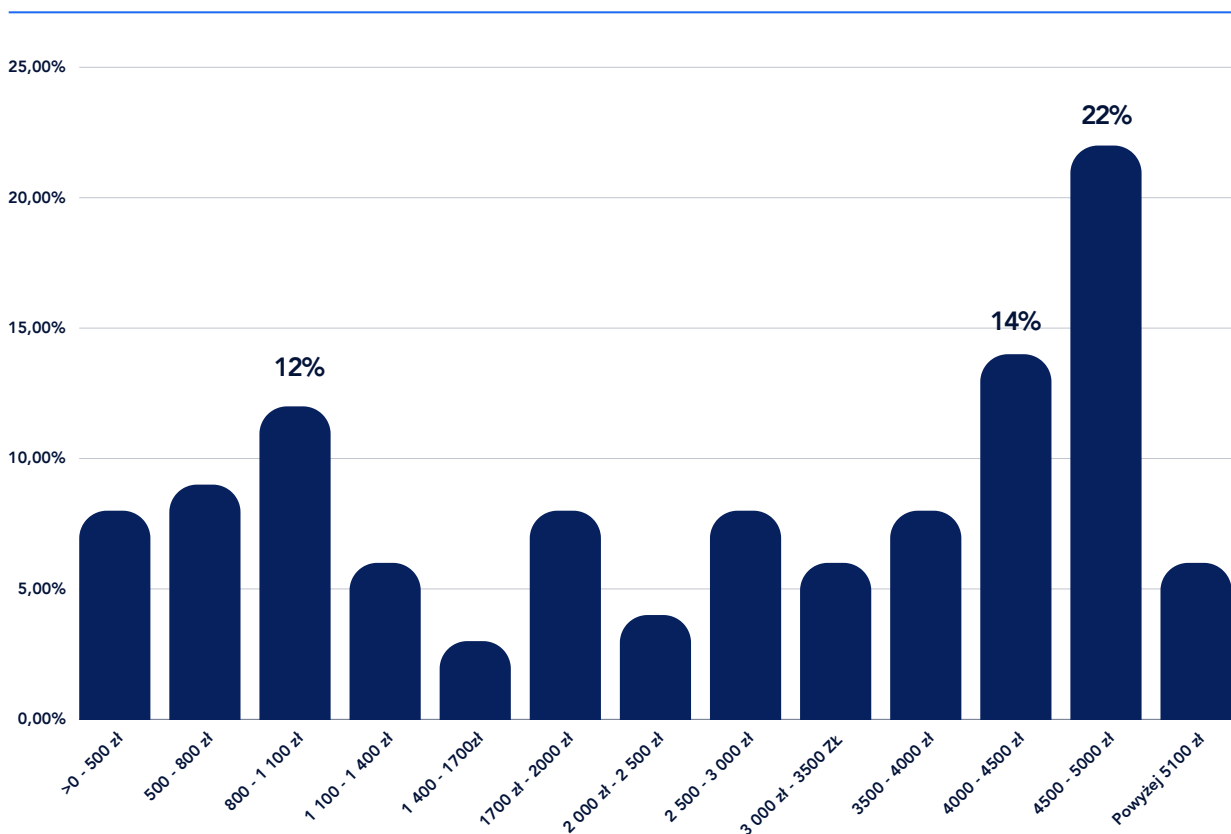

1,00%	1-5 zł/h
3,00%	6-10 zł/h
8,00%	11-15 zł/h
9,00%	16-20 zł/h
16,00%	20-22 zł/h
43,00%	22-27 zł/h
23,00%	27-30 zł/h
10,00%	30-35 zł/h
5,00%	powyżej 35 zł

Wynagrodzenie

Jakie wynagrodzenie otrzymywałeś(aś) za praktykę?
wg. stawki miesięcznej

8,00%	>0 - 500 zł
9,00%	500 - 800 zł
12,00%	800 - 1 100 zł
6,00%	1 100 - 1 400 zł
3,00%	1 400 - 1700zł
8,00%	1700 zł - 2000 zł
4,00%	2 000 zł - 2 500 zł
8,00%	2 500 - 3 000 zł
6,00%	3 000 zł - 3500 Zł
8,00%	3500 - 4000 zł
14,00%	4000 - 4500 zł
22,00%	4500 - 5000 zł
6,00%	Powyżej 5100 zł

Środowisko pracy

Ta kategoria pozwala na zrozumienie, jak studenci i młodzi prawnicy postrzegają swoje środowisko pracy oraz jakie aspekty tego środowiska mają największy wpływ na ich satysfakcję zawodową i rozwój kariery.

Zapytaliśmy, co zdaniem studentów najbardziej liczy się przy wyborze miejsca praktyk, pracy, a co kompletnie nie ma znaczenia.

Praktyki i praca

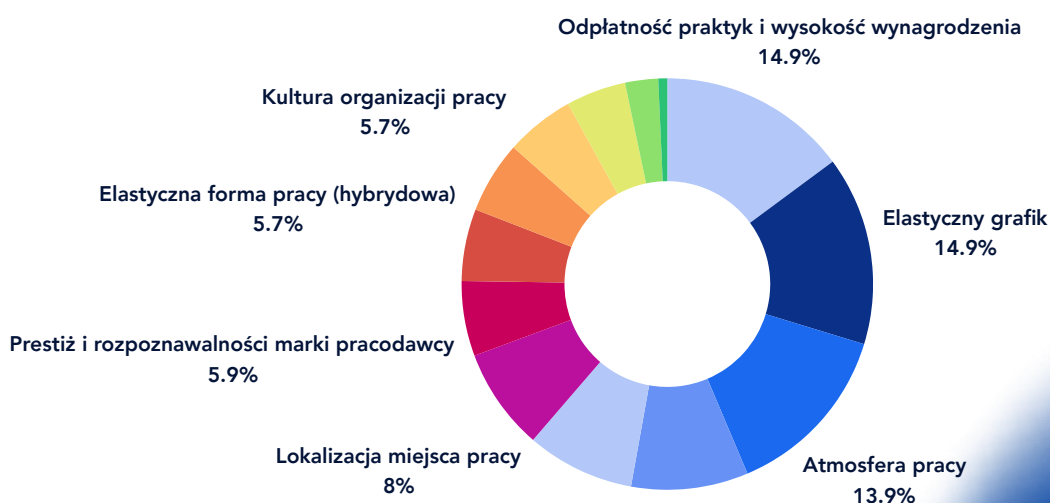
Wskaż najważniejsze czynniki wpływające na wybór miejsca praktyk.

Ankietowani mieli do wyboru maksymalnie 3 opcje

63,00%	Odpłatność praktyk i wysokość wynagrodzenia
63,00%	Elastyczny grafik
59,00%	Atmosfera pracy
39,00%	Charakter wykonywanej pracy
36,00%	Profil działalności (oferowane specjalizacje) zgodny z zainteresowaniami
34,00%	Lokalizacja miejsca pracy
25,00%	Prestiż i rozpoznawalności marki pracodawcy
24,00%	Elastyczna forma pracy (hybrydowa)
24,00%	Kultura organizacji pracy
23,00%	Forma zatrudnienia
20,00%	Pozytywne opinie znajomych
11,00%	Dodatkowe systemy motywacyjne (benefitów)
3,00%	Wyniki badań (m. in. Badanie Studenci Prawa w Polsce)

Ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną opcję.

Dane wyrażone na wykresie uśrednione są tak aby mogły być wyrażone w pełnym 100%.

Praktyki i praca

Czego oczekujesz po zakończeniu praktyk?

Ankietowani mieli do wyboru maksymalnie 3 opcje

75,00%	Zdobycia/ rozwinięcia umiejętności praktycznych
69,00%	Wzbogacenia CV
62,00%	Zwiększenia swoich szans na rynku pracy
55,00%	Zdobycia / rozwinięcia wiedzy merytorycznej
41,00%	Zatrudnienia po okresie praktyk
40,00%	Rozbudowania sieci kontaktów
38,00%	Rozwijania swoich zainteresowań
28,00%	Możliwość utrzymania się na studiach dzięki uzyskanemu wynagrodzeniu

Jakie są obecnie najistotniejsze problemy studentów prawa na rynku pracy?

Ankietowani mieli do wyboru maksymalnie 3 opcje

69,00%	Oferty bezpłatnych praktyk
56,00%	Niskie zarobki
48,00%	Problem z dopasowaniem grafiku pracy do studiów
48,00%	Problem ze znalezieniem zatrudnienia
36,00%	Wymagania pracy ponad siły
29,00%	Brak możliwości zdobycia umiejętności praktycznych
28,00%	Negatywna atmosfera pracy
14,00%	Brak możliwości zdobycia wiedzy merytorycznej
2,00%	Inne

Kancelarie prawne i firmy konsultingowe

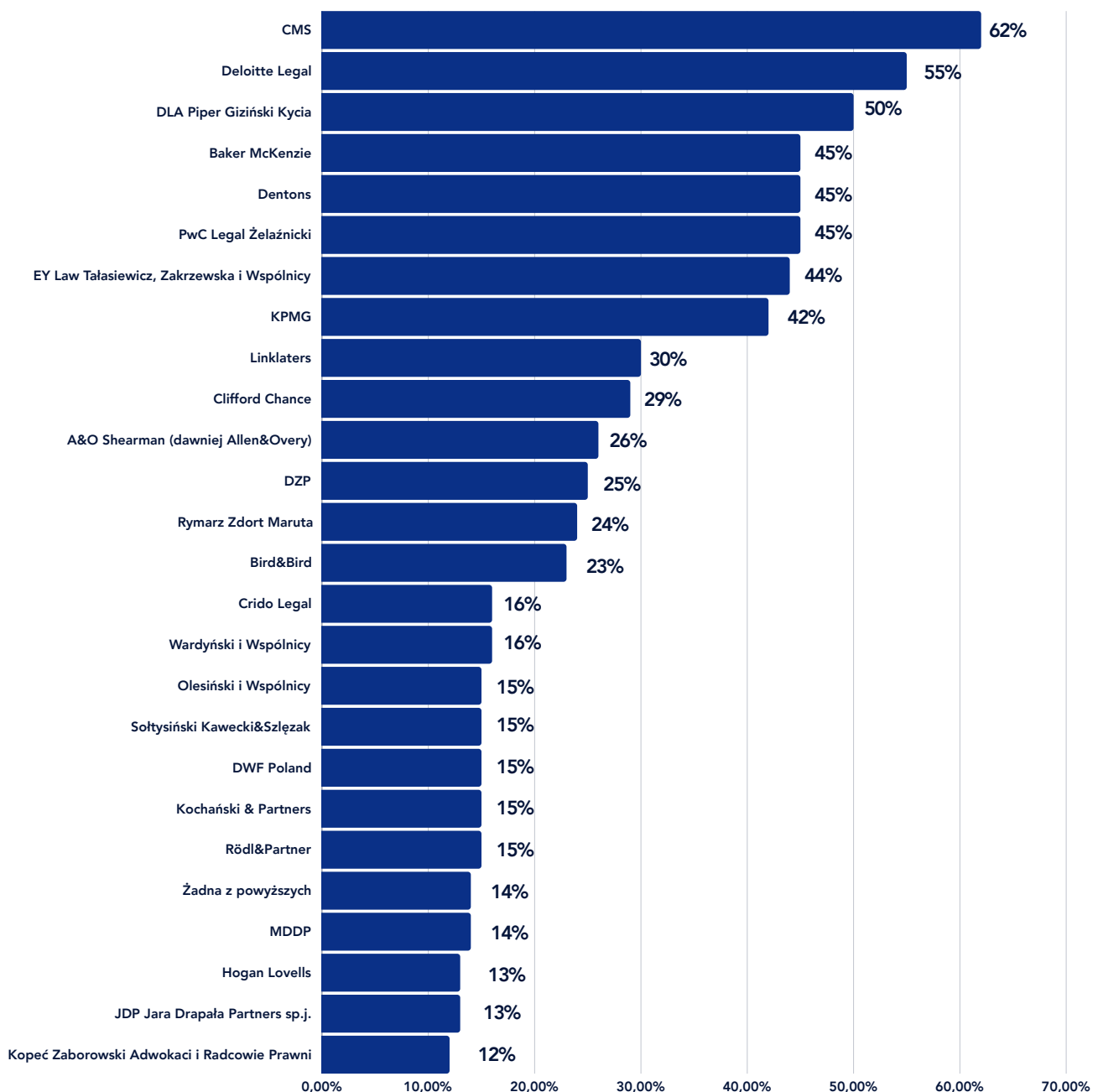
Jak co roku zbadaliśmy, które kancelarie prawne i firmy konsultingowe są przez studentów najbardziej rozpoznawalne. Zapytaliśmy ich także, w których z nich najbardziej chcieliby pracować.

Najbardziej znane kancelarie

Spośród kancelarii podanych poniżej zaznacz wszystkie te, które znasz.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

TOP25

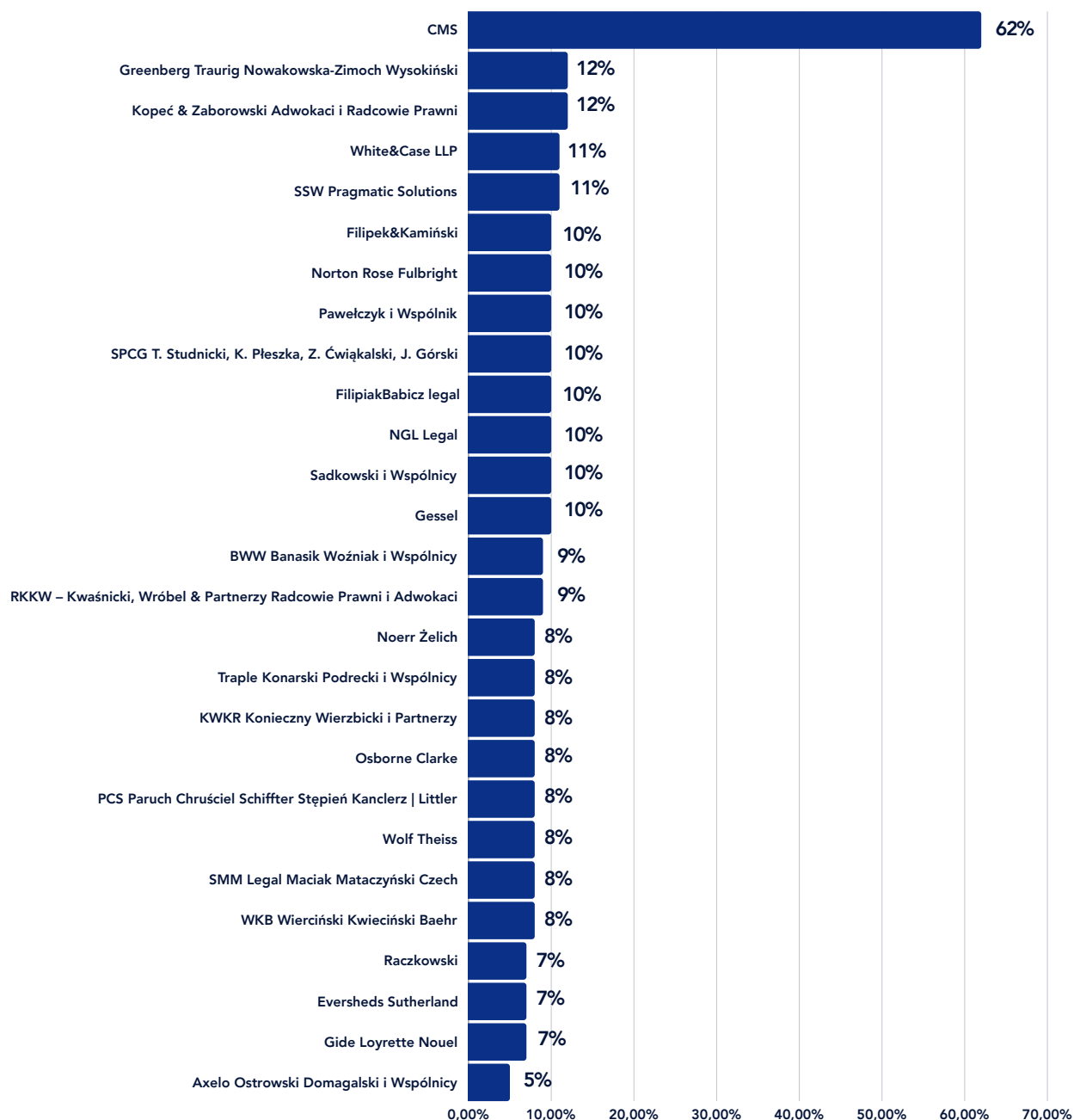
Dane zaokrąglone do równych liczb naturalnych wyrażonych procentem.
Różnice między pozycjami mogą wynosić nawet 1 odpowiedź.

Najbardziej znane kancelarie

Spośród kancelarii podanych poniżej zaznacz wszystkie te, które znasz.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

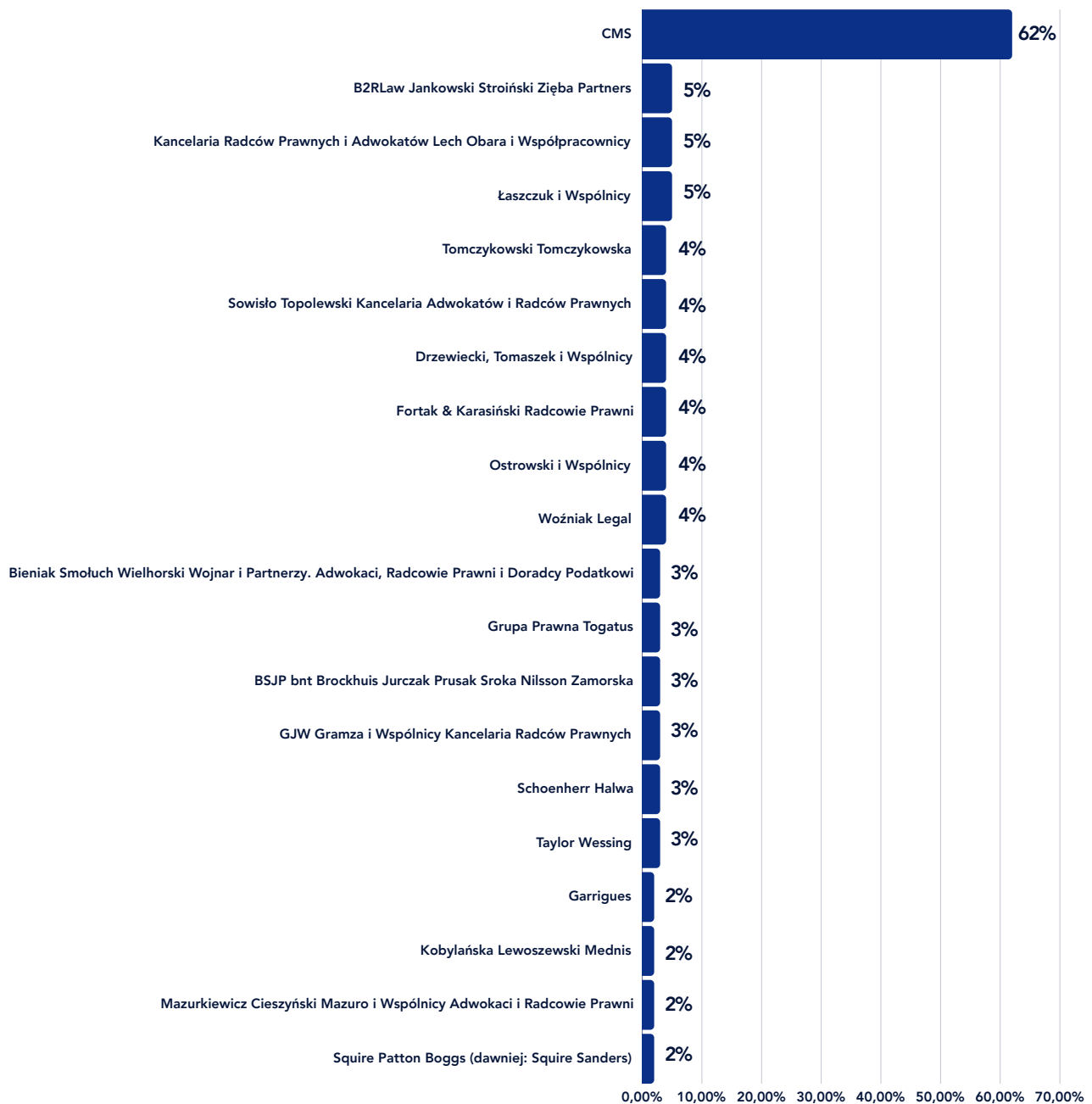

Najbardziej znane kancelarie

Spośród kancelarii podanych poniżej zaznacz wszystkie te, które znasz.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

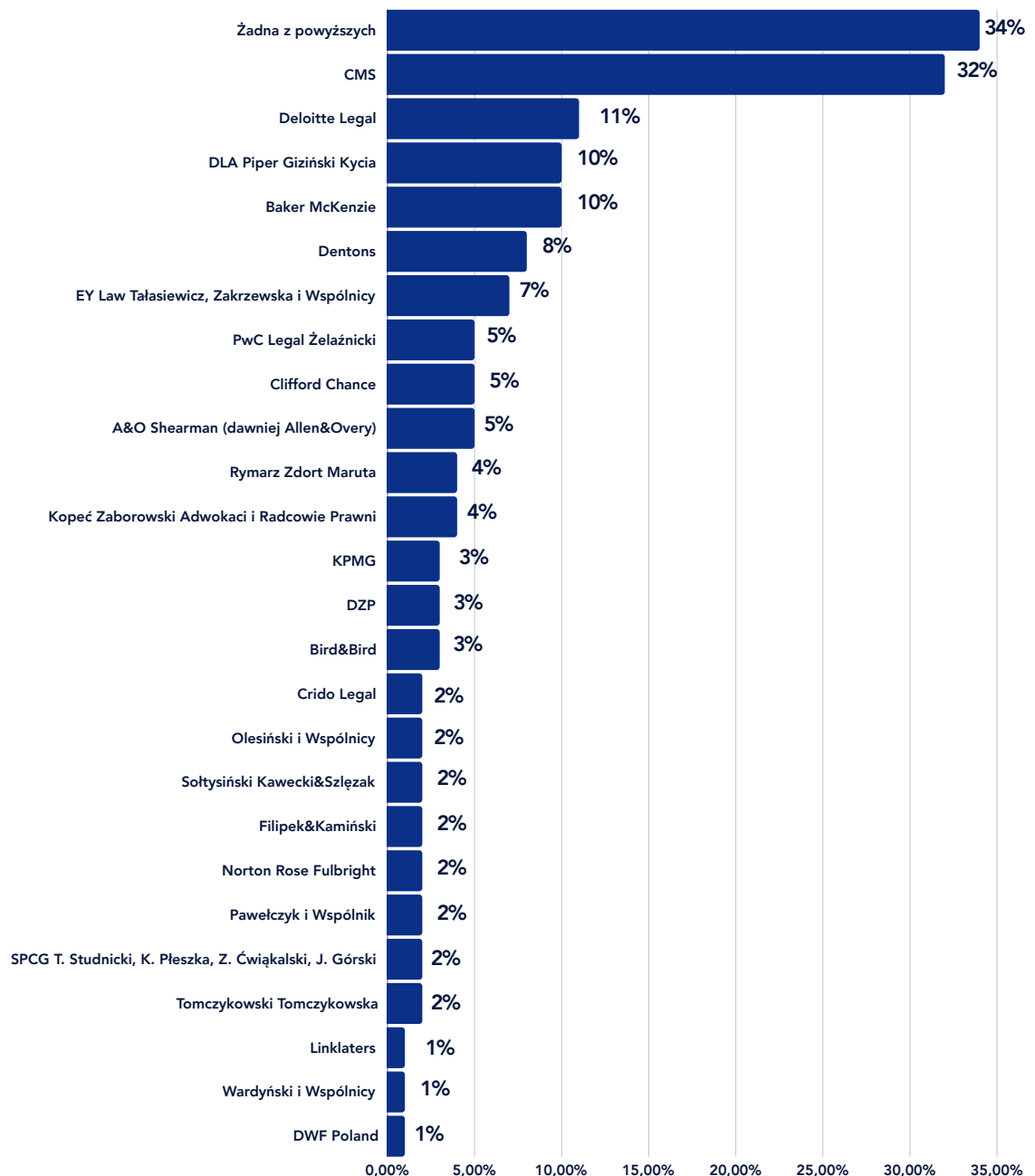

Najbardziej pożądane miejsce pracy

Kategoria: Kancelarie prawne

Spośród kancelarii podanych poniżej wybierz, w
których najbardziej chciał(a)byś pracować.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

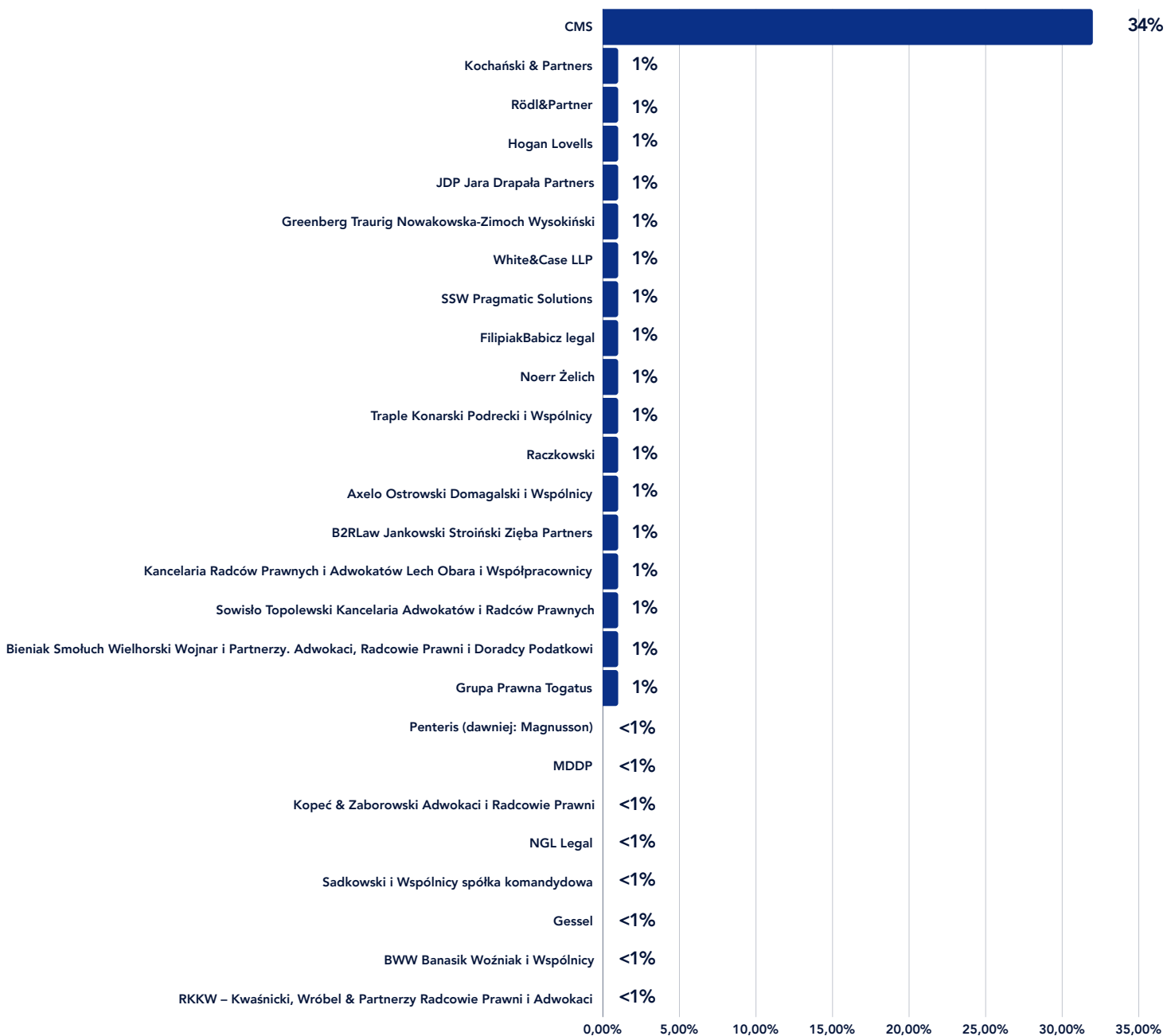

Najbardziej pożądane miejsce pracy

Kategoria: Kancelarie prawne

Spośród kancelarii podanych poniżej wybierz, w
których najbardziej chciał(a)byś pracować.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

TOP50

Dane zaokrąglone do równych liczb naturalnych wyrażonych procentem.
Różnice między pozycjami mogą wynosić nawet 1 odpowiedź.

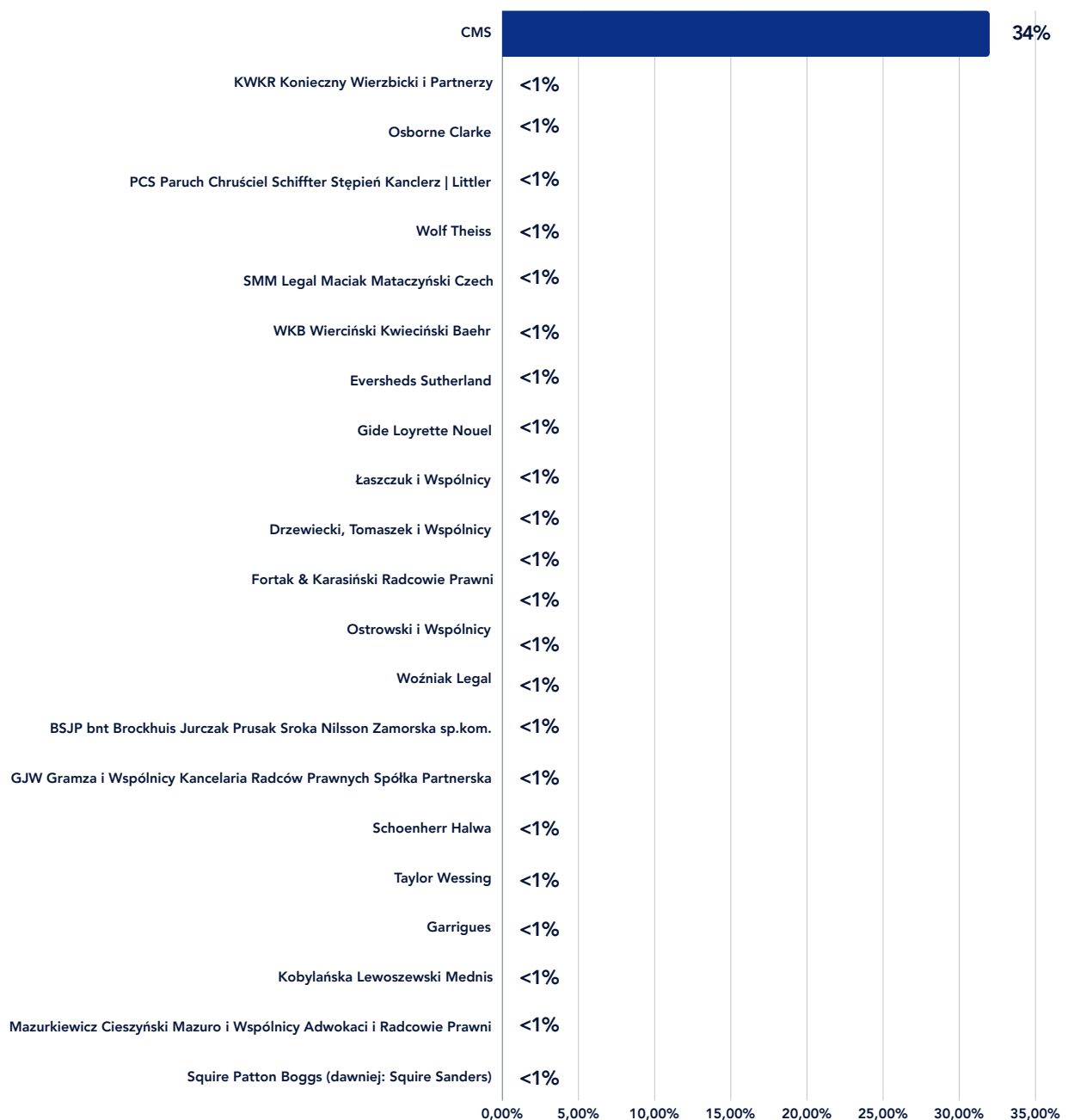

Najbardziej pożądane miejsce pracy

Kategoria: Kancelarie prawne

Spośród kancelarii podanych poniżej wybierz, w
których najbardziej chciał(a)byś pracować.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

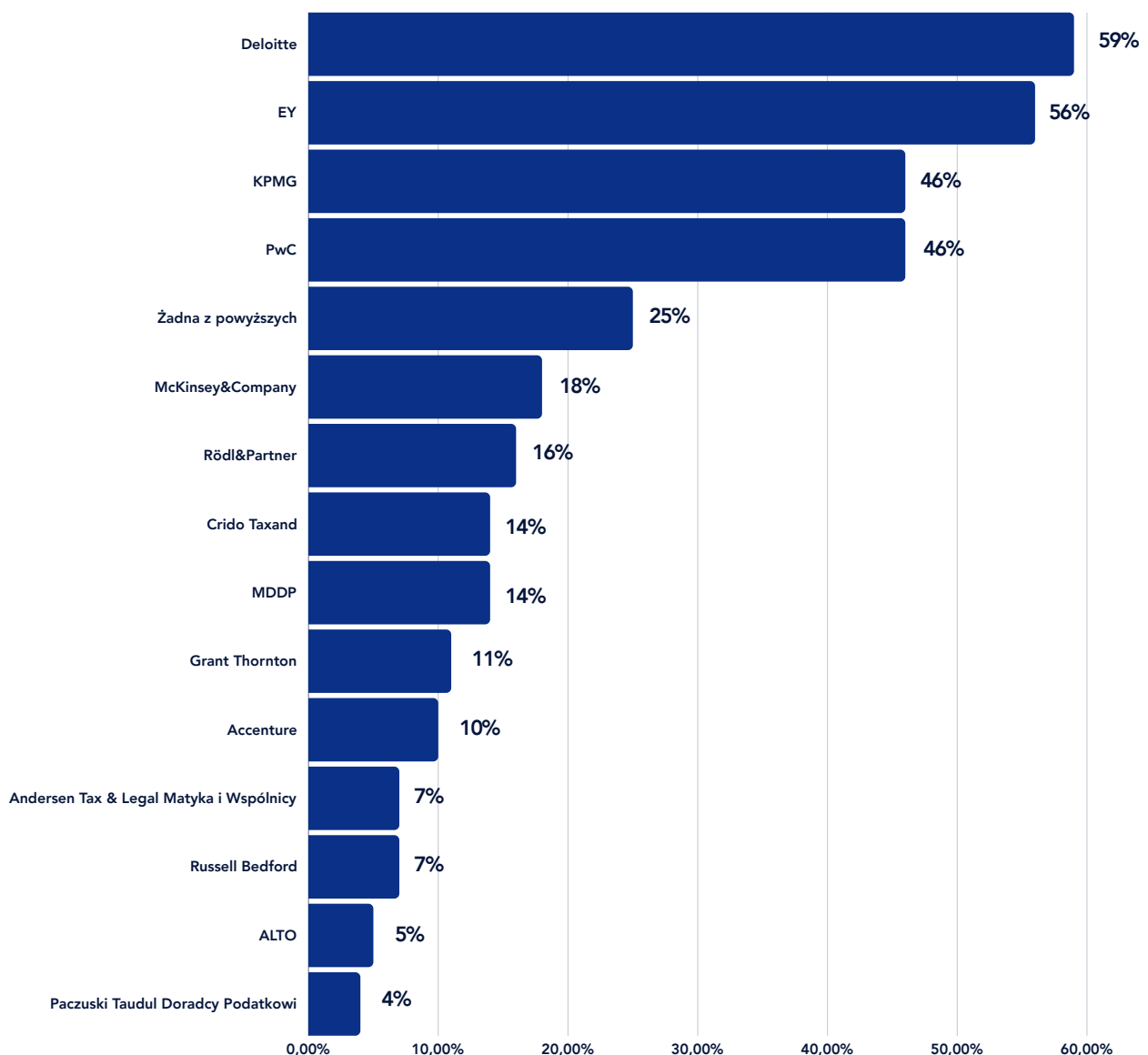

Najbardziej znane firmy konsultingowe

Spośród firm konsultingowych podanych poniżej wybierz wszystkie te, które znasz.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

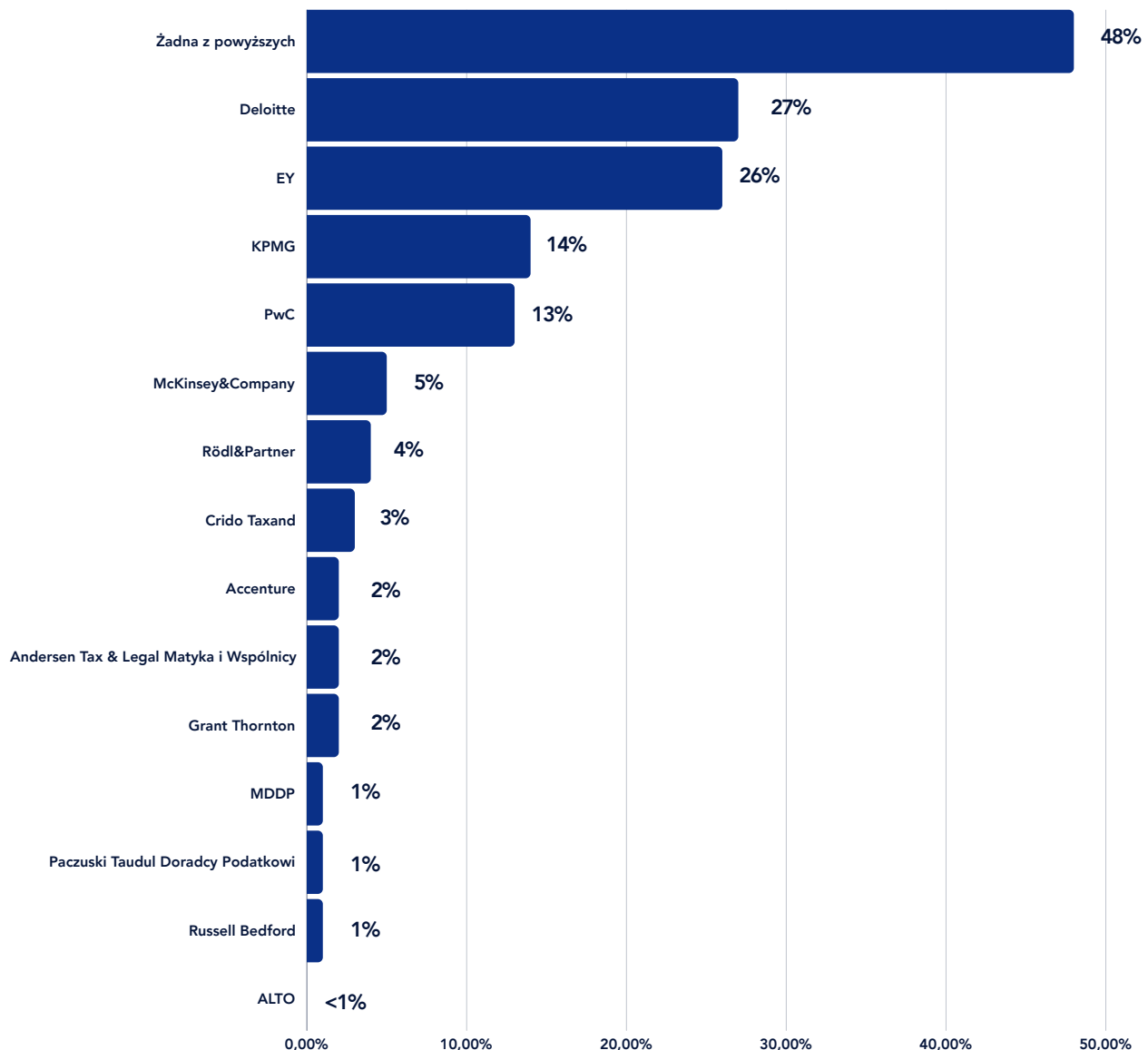

Najbardziej pożądane miejsce pracy

Kategoria: Firmy konsultingowe

Spośród firm konsultingowych podanych poniżej
wybierz wszystkie te, które znasz.

Ankietowani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

Znajomość projektów ELSA Poland

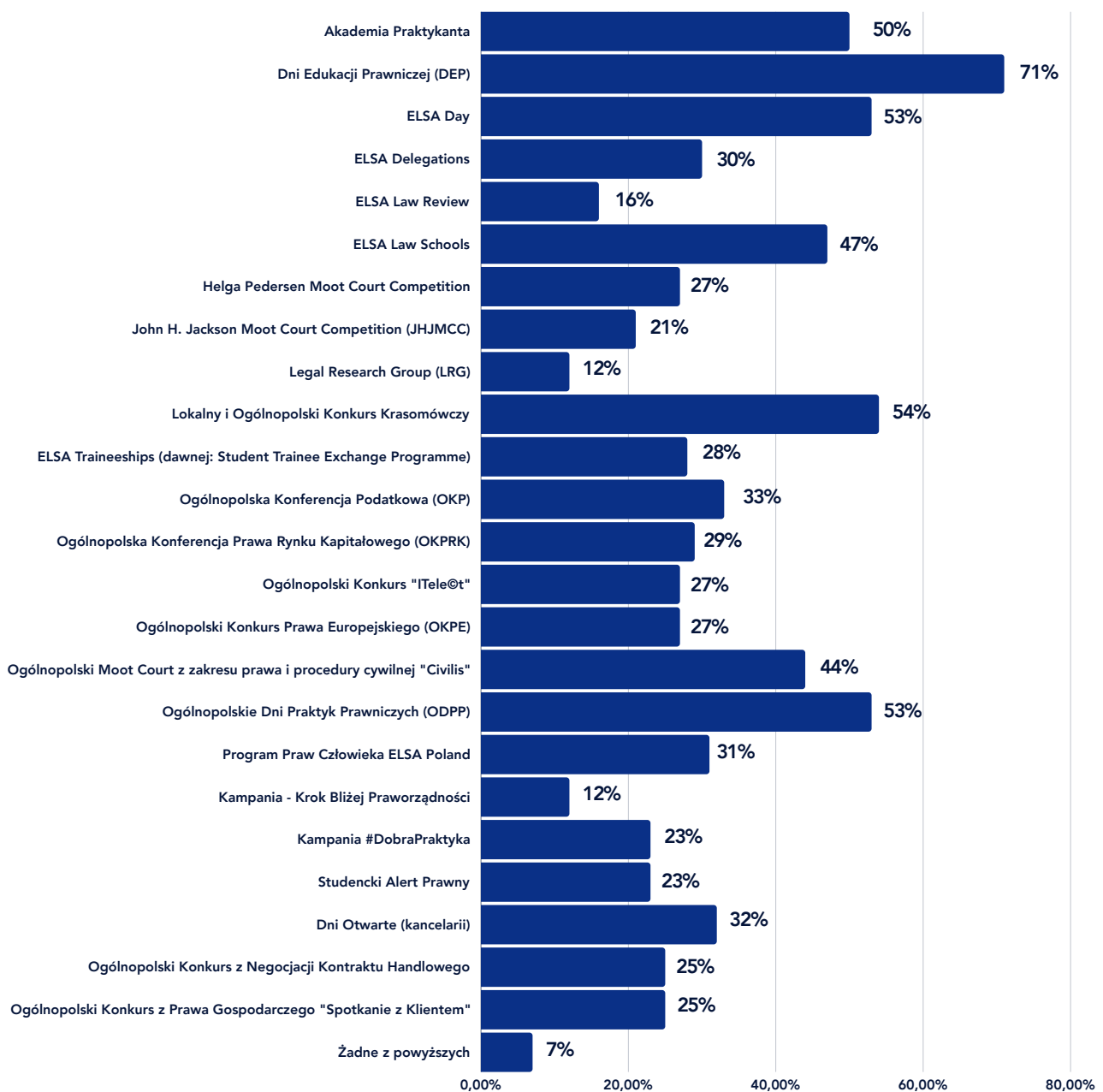
Kalendarz ELSA Poland pełen jest projektów o różnej tematyce. Odpowiadamy na potrzeby i zainteresowania wielu grup. Sprawdziliśmy więc, które z naszych projektów są najbardziej rozpoznawalne.

Znajomość projektów ELSA Poland

Zaznacz, które z poniższych inicjatyw Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa ELSA Poland są Ci znane.

Dane zestawione alfabetycznie

The European Law Students' Association

POLAND

**Europejskie Stowarzyszenie
Studentów Prawa ELSA Poland**

ul. Konduktorska 4/19
00-775 Warszawa

www.elsa.org.pl

board@elsa.org.pl